

Οι τελευταίες αυξήσεις στα τιμολόγια ορισμένων Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών (ΔΕΚΟ), που προκάλεσαν τις δικαιολογημένες διαμαρτυρίες του κοινού, φέρνουν πάλι στην επικαιρότητα το πολυσυζητημένο πρόβλημα των ΔΕΚΟ και των ελλειμμάτων τους, για τη μερική κάλυψη των οποίων έγιναν οι ανατιμήσεις αυτές.

Πριν, όμως, προχωρήσουμε στην ανάλυση του προβλήματος των ΔΕΚΟ και στην επισήμανση των δυνατών και ενδεδειγμένων τρόπων για την επίλυσή του, θεωρούμε χρήσιμο να αναφερθούμε στην ανάγκη που οδήγησε στη δημιουργία τους και στην ανάληψη από το κράτος επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Η δημιουργία δημοσίων επιχειρήσεων αρχίζει από τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα, από τις σιδηροδρομικές μεταφορές, που ήταν τότε ένας βασικός τομέας για την ανάπτυξη του τόπου. Έτσι το 1920 ιδρύθηκαν οι Σιδηρόδρομοι Ελληνικού Κράτους και πριν από τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο οι ΣΠΑΠ. Οι θαλάσσιες μεταφορές ήταν εξίσου σημαντικές για την ανάπτυξη της χώρας και ένας έλεγχος-συντονισμός επιδιώχθηκε με τη δημιουργία του ΟΛΠ τη δεκαετία του 1920.

Η οικονομία της προπολεμικής Ελλάδας ήταν σε πολύ μεγάλο βαθμό γεωργική και μάλιστα με σοβαρές ελλείψεις. Γι αυτό το 1929 ιδρύθηκε η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας, σαν βασικός πιστωτικός οργανισμός στον αγροτικό χώρο, αλλά και με άλλες δραστηριότητες.

Εξάλλου, η μεταπολεμική ανάπτυξη της οικονομίας σε μία βιομηχανική κατεύθυνση, απαιτούσε σημαντική υποδομή, καθώς και έλεγχο των τομέων της ενέργειας και των επικοινωνιών. Στα πλαίσια αυτά ιδρύθηκαν ο ΟΤΕ το 1949 και η ΔΕΗ το 1950. Ενόψει δε του αναπτυσσόμενου βιομηχανικού τομέα, το κράτος προχώρησε στην ίδρυση μιας σειράς πιστωτικών οργανισμών, που κατέληξαν το 1964 στην Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως.

Επειδή ο τριτογενής τομέας, παρά τη σχετική ανάπτυξη των δεκαετιών του 1960 και του 1970, εξακολουθούσε να στηρίζεται σε αναχρονιστικές δομές, το κράτος, προχώρησε στην ίδρυση μίας σειράς από δημόσιες επιχειρήσεις υποδομής στον τομέα των υπηρεσιών (Κεντρικές Λαχαναγορές, Οργανισμός Προώθησης Εξαγωγών κ.ά.), ενώ έθεσε υπό τον έλεγχό του βασικούς πιστωτικούς οργανισμούς (Εμπορική Τράπεζα, Ιονική, Λαϊκή κ.ά.).

Παράλληλα, συνεχίσθηκε η δημιουργία επιχειρήσεων στον δευτερογενή τομέα για να αντιμετωπισθούν οι νέες απαιτήσεις υποδομής (π.χ. έρευνας -ΔΕΠ, ΙΓΜΕ), αλλά και τα διαρθρωτικά προβλήματα της βιομηχανίας.

(π.χ. μικρό μέγεθος - ΕΟΜΜΕΧ). Την ίδια περίοδο το κράτος δημιούργησε και άμεσα παραγωγικές δημόσιες επιχειρήσεις στους στρατηγικούς κλάδους της πολεμικής βιομηχανίας (ΕΑΒ, ΕΒΟ), και του πετρελαίου (ΕΛ-ΔΑ και ΕΛΕΠΕΧ), ενώ στον τομέα των αερομεταφορών εξαγόρασε την "Ολυμπιακή Αεροπορία".

Τέλος, η μεταπολεμική ανάπτυξη έδωσε τη δυνατότητα να εμφανισθεί και στην Ελλάδα το λεγόμενο "κράτος πρόνοιας", το οποίο υλοποιήθηκε εν μέρει μέσα από δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς (ΙΚΑ και άλλοι οργανισμοί πρόνοιας).

Ο σκοπός ίδρυσης των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών ήταν τόσο αναπτυξιακός, όσο και συμπληρωματικός του ιδιωτικού τομέα, δεδομένης της ανικανότητας ή απροθυμίας του ιδιωτικού κεφαλαίου να αναλάβει τις σχετικές επενδύσεις.

ΠΟΙΕΣ ΚΑΙ ΠΟΣΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΔΕΚΟ

Οι ΔΕΚΟ, που βρίσκονται σήμερα κάτω από την άμεση εποπτεία του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, είναι 50 και χωρίζονται σε δύο ομάδες.

Την πρώτη ομάδα αποτελούν οι 20 ΔΕΚΟ, που εποπτεύονται από το ΥΠΕΘΟ από το 1981, ενώ τη δεύτερη ομάδα αποτελούν οι 30 ΔΕΚΟ, που εντάχθηκαν στην άμεση εποπτεία του υπουργείου αργότερα. Συγκεκριμένα, 21 απ'αυτές εντάχθηκαν το 1983 και οι υπόλοιπες 9 το 1984.

Η πρώτη ομάδα των 20 ΔΕΚΟ: α) Απασχολεί το 90% περίπου του συνολικού αριθμού των απασχολουμένων στις 50 ΔΕΚΟ, β) περιλαμβάνει 14 από τις κατά τεκμήριο μεγαλύτερες ΔΕΚΟ που απασχολούν πάνω από 1.000 άτομα, γ) πραγματοποιεί κάθε χρόνο περίπου το 70-80% των συνολικών επενδύσεων των 50 ΔΕΚΟ, δ) περιλαμβάνει επίσης τις ΔΕΚΟ που ασκούν αποκλειστικά κοινωνική πολιτική ή έχουν στρατηγική σημασία για την ανάπτυξη της χώρας έστω και εάν το μέγεθός τους από πλευράς προσωπικού δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλο (π.χ. ΟΓΑ και ΔΕΠ). Για όλους τους παραπάνω λόγους οι ΔΕΚΟ της πρώτης ομάδας αναφέρονται σαν οι "20 μεγάλες", ενώ σε αντιδιαστολή, αυτές της δεύτερης ομάδας, αναφέρονται σαν οι "30 μικρές".

Ας γνωρίσουμε όμως μιά-μιά τις ΔΕΚΟ κάθε ομάδας.

A) ΟΙ 20 "ΜΕΓΑΛΕΣ" ΔΕΚΟ

- 1) ΔΕΗ - ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ
- 2) ΕΛΔΑ - ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ
- 3) ΔΕΠ - ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ
- 4) ΙΓΜΕ - ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΕΩΛΟΓΙΚΩΝ & ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
- 5) ΕΟΜΜΕΧ - ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ
- 6) ΟΤΕ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
- 7) ΟΣΕ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
- 8) Ο.Α. - ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ
- 9) ΕΛΤΑ - ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ
- 10) ΟΑΣ* - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
- 11) ΕΡΤ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ-ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
- 12) ΕΟΤ - ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
- 13) ΟΕΚ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ
- 14) ΙΚΑ - ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
- 15) ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ
- 16) ΟΑΕΔ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
- 17) ΟΓΑ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
- 18) ΟΛΠ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
- 19) ΕΥΔΑΠ - ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΕΥΣΕΩΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ
- 20) ΕΑΒ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

B) ΟΙ 30 "ΜΙΚΡΕΣ" ΔΕΚΟ

- 21) ΕΒΟ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΟΠΛΩΝ
- 22) ΑΕΡΟΛΙΜΝΗ ΑΘΗΝΩΝ
- 23) ΔΕΦΑ - ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΦΩΤΑΕΡΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
- 24) ΟΠΕ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΩΘΗΣΕΩΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ
- 25) ΟΥΘ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- 26) ΟΛΘ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- 27) ΟΑΘ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- 28) ΔΕΘ - ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- 29) ΔΕΠΟΣ - ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΣΤΕΓΑΣΕΩΣ
- 30) ΟΔΔΥ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ
- 31) ΚΕΔ - ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ
- 32) ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΒΑΜΒΑΚΟΣ
- 33) ΕΟΚ - ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΠΝΟΥ

* Συμπεριλαμβάνονται: ΕΑΣ, ΗΛΠΑΠ, ΗΕΑΠ

- 34) ΟΚΛΑ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΛΑΧΑΝΑΓΟΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
- 35) ΟΔΙΕ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
- 36) ΕΛΟΤ - ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ
- 37) ΚΑΕ - ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΕΙΔΩΝ
- 38) ΑΕΡΟΠΛΟΟΙΑ - ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΛΟΟΙΑ
- 39) ΟΑ CATERING - OLYMPIC CATERING
- 40) ΕΟΠ - ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
- 41) ΟΠΑΠ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ
- 42) ΚΛΘ - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΛΑΧΑΝΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- 43) ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ
- 44) ΑΕΔΙΚ - ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΩΡΥΓΟΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ
- 45) ΟΣΚ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ
- 46) ΟΕΔΒ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
- 47) ΕΤΜΟΑ - ΕΙΔΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΜΟΝΙΜΩΝ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
- 48) ΤΕΟ - ΤΑΜΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ
- 49) ΕΟΦ - ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΥ
- 50) ΕΛΕΠΕΧ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ & ΧΗΜΙΚΩΝ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙΤΙΑ

Τα προβλήματα των ΔΕΚΟ έχουν σχέση με την οργάνωση λειτουργίας τους, την τιμολογιακή πολιτική που ασκείται κυρίως από το Κράτος και την ελλειπή χρηματοδότηση των ελλειμμάτων τους, γεγονός που τις υποχρεώνει να καταφεύγουν στον τραπεζικό δανεισμό, με περαιτέρω αύξηση του κόστους λειτουργίας, λόγω των χρηματοοικονομικών εξόδων.

Τα κύρια αίτια των προβλημάτων, που έχουν συσσωρευθεί κατά την τελευταία δεκαετία στις ΔΕΚΟ, είναι περιληπτικά τα εξής:

1.-Η άσκηση από το κράτος, μέσω των ΔΕΚΟ, κοινωνικής, αντιπληθωριστικής και γενικότερης αναπτυξιακής πολιτικής (μειωμένα τιμολόγια, επενδύσεις και άλλες δαπάνες κοινωνικού χαρακτήρα), χωρίς την αντίστοιχη κάλυψη του συνεπαγόμενου κόστους από τον κρατικό προϋπολογισμό.

2.-Οι αδυναμίες στην κατάρτιση ορθολογικών αναπτυξιακών προγραμμάτων, με βάση την προβλεπόμενη εξέλιξη της ζήτησης του προϊόντος των ΔΕΚΟ και κριτήρια αποδοτικότητας, με αποτέλεσμα τον ανορθόδοξο σχεδιασμό των επενδύσεων.

3.-Η αναποτελεσματική οργάνωση του διοικητικού συστήματος και των λειτουργιών των ΔΕΚΟ, που συνεπάγεται χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας, ανεπαρκή αξιοποίηση του παραγωγικού δυναμικού και χαμηλή ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών.

Τα προβλήματα, που επί σειρά ετών συσσωρεύθηκαν στις ΔΕΚΟ, άρχισαν να γίνονται οξύτερα από το 1979, με την αύξηση των ελλειμμάτων και των δανειακών αναγκών, το υψηλό κόστος των επενδύσεων, τη χαμηλή παραγωγικότητα και τη μη ικανοποιητική ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών. Έτσι έγινε επιτακτικότερη η ανάγκη για ριζική παρέμβαση για να ανατραπεί η αρνητική αυτή πορεία των μεγαλύτερων κυρίως ΔΕΚΟ.

Παράλληλα, μετά το 1981 η κυβερνητική επιλογή ήταν οι ΔΕΚΟ-που ως επί το πλείστον ήταν σε κλάδους κλειδιά για την οικονομική ανάπτυξη και την παροχή βασικών προϊόντων και υπηρεσιών και πολλές φορές μάλιστα με τη μορφή μονοπωλίου- να αναλάβουν δυναμικό ρόλο στη συνολική πολιτική οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Οι υπάρχουσες όμως δομές και μορφές κρατικής παρέμβασης στις ΔΕΚΟ ήταν ακατάλληλες για να ανταποκριθούν στις παραπάνω ανάγκες. Η διαπίστωση αυτή οδήγησε στην δημιουργία ενός οργάνου, που συστηματικά να συντονίζει τη λειτουργία των ΔΕΚΟ, να εποπτεύει και να ελέγχει την εξέλιξη των βασικών οικονομικών μεγεθών τους ώστε να εναρμονίζονται με την οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης και να παρεμβαίνει επιτελικά για την αντιμετώπιση σοβαρών προβλημάτων που παρουσιάζονται στις ΔΕΚΟ.

Έτσι τον Αύγουστο του 1985 συστάθηκε στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας - σαν αυτοτελής υπηρεσία - η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών.

ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ

Τα προβλήματα των ΔΕΚΟ, σε συνδυασμό με τη μη ικανοποιητική ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών, επέβαλαν την ταχεία αντιμετώπιση του προβλήματος της εξυγίανσής τους.

Για τον σκοπό αυτό, η Γενική Γραμματεία, σε συνεργασία με την κάθε ΔΕΚΟ και το αντίστοιχο καθ' ύλην αρμόδιο υπουργείο, επεξεργάστηκε ένα συνολικό πρόγραμμα εξυγίανσης των οκτώ μεγάλων ΔΕΚΟ (ΔΕΗ, ΕΑΒ, ΕΥΔΑΠ, ΙΚΑ, Ο.Α., ΟΑΣ, ΟΣΕ, ΟΤΕ), που δημιουργούν το 95% των δανειακών αναγκών του τομέα.

Το πρόγραμμα αυτό πρέπει να θεωρηθεί σαν ένα πλέγμα παρεμβάσεων, που αφορούν α) την οργάνωση, την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών, β) τη διάρθρωση των τιμολογίων, γ) τον επενδυτικό προγραμματισμό και δ) τις χρηματοοικονομικές ρυθμίσεις.

Εκτός από τις οκτώ παραπάνω ΔΕΚΟ, για τις οποίες τα προγράμματα εξυ-

γίανσης έχουν ολοκληρωθεί, έχει αρχίσει η διαδικασία κατάρτισης προγραμμάτων για άλλες 14 ΔΕΚΟ (ΕΛΤΑ, ΟΛΠ, ΕΛΔΑ, ΕΡΤ1, ΕΟΤ, ΕΒΟ, ΔΕΦΑ, ΟΓΑ, ΟΔΙΕ, ΟΔΔΥ, ΚΑΞ, ΤΕΟ, ΟΥΘ, ΟΛΘ), οι οποίες καλύπτουν ένα σημαντικό μέρος της δραστηριότητας του δημόσιου τομέα.

ΤΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥΣ

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, μία από τις κακοδαιμονίες των ΔΕΚΟ είναι τα διαχειριστικά τους ελλείμματα. Βέβαια δεν είναι όλες οι ΔΕΚΟ ελλειμματικές. Υπάρχουν αρκετές που είναι μόνιμα πλεονασματικές και λειτουργούν με κέρδη, όπως π.χ. ο ΟΠΑΠ, ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας, ο ΟΔΔΥ, τα Ελληνικά Διύλιστήρια, τα Καταστήματα Αφορολογήτων Ειδών κ.ά..

Υπάρχουν, όμως, όπως είπαμε, και πολλές ΔΕΚΟ ελλειμματικές. Σαν γενική αρχή, ελλειμματικές είναι οι επιχειρήσεις μέσω των οποίων το Κράτος ασκεί κοινωνική πολιτική (ΙΚΑ, ΟΓΑ, ΟΑΣ, ΟΣΕ), αλλά βέβαια υπάρχουν και εξαιρέσεις, όπως η Ολυμπιακή Αεροπορία κ.ά., που τα ελλείμματά τους οφείλονται στην κακή οργάνωση και λειτουργία, στο υπεράριθμο προσωπικό κ.λ.π.

Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις, το -αυξανόμενο- κόστος των αγαθών και υπηρεσιών των ΔΕΚΟ δεν συμβαδίζει με την αύξηση των τιμολογίων τους. Με άλλα λόγια, οι ΔΕΚΟ πουλάνε τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους φθηνότερα από όσο τους κοστίζουν, με αποτέλεσμα να έχουν ζημιές (ελλείμματα).

Υπάρχουν τέσσερις τρόποι για να καλυφθούν τα ελλείμματα αυτά.

Πρώτο, με μείωση των δαπανών.

Δεύτερο, με αύξηση των τιμών των προσφερομένων υπηρεσιών.

Τρίτο, με κρατική επιχορήγηση.

Τέταρτο, με δανεισμό.

Οι δύο τελευταίοι τρόποι καλύψεως των ελλειμμάτων, κατά γενική ομολογία, αποτελούν πρόσκαιρη θεραπεία του προβλήματος. Και αυτό γιατί ο δανεισμός συνεπάγεται τόκους που αυξάνουν το κόστος, αναβάλλοντας τη λύση του προβλήματος για αργότερα, με την ελπίδα ότι στο μέλλον θα υπάρξουν κέρδη για να εξοφληθούν τα δάνεια.

Από την άλλη πλευρά, η κρατική επιχορήγηση μεταθέτει το πρόβλημα από τις ΔΕΚΟ στον κρατικό προϋπολογισμό και κατ'επέκταση σε όλους

μας, μέσω της φορολογίας.

Ουσιαστικοί τρόποι για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα των ελλειμμάτων θερούνται η μείωση των δαπανών και η αύξηση των τιμολογίων των ΔΕΚΟ.

Η μείωση των δαπανών μπορεί να προέλθει από τη σωστή οργάνωση και λειτουργία, τον ορθολογικό προγραμματισμό, τη νοικοκυρεμένη διαχείριση και την αύξηση της παραγωγικότητας.

Το γεγονός ότι έχουν ξεκινήσει οι διαδικασίες για την εξυγίανση των ΔΕΚΟ και οι προσπάθειες για νοικοκύρεμα των οικονομικών τους έχουν αρχίσει να αποδίδουν, δεν πρέπει να αδρανοποιήσει τους αρμόδιους. Γιατί, όπως και οι ίδιοι ομολογούν, υπάρχουν ακόμη σημαντικά περιθώρια για τον περιορισμό των δαπανών των ΔΕΚΟ. Και αυτό μπορεί να γίνει με την αύξηση της παραγωγικότητας, την αυστηρή εφαρμογή της εισοδηματικής πολιτικής, την αναδιάταξη του εργατικού δυναμικού, τη βελτίωση του συστήματος των προμηθειών, τον σωστό προγραμματισμό των επενδύσεων και την εισαγωγή νέων οργανωτικών σχημάτων.

Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι μπορούν να μένουν για πολύ καιρό "παγωμένα", τα τιμολόγια τους, δεδομένου ότι αυξάνονται, το λειτουργικό κόστος τους (π.χ. μισθοί, πρώτες ύλες κ.λ.π) και οι ανάγκες για εξυπηρέτηση των δανείων που συνάπτουν οι ΔΕΚΟ, κυρίως για την πραγματοποίηση επενδύσεων.

Στο σημείο αυτό λοιπόν τίθεται το δίλημμα: αύξηση τιμολογίων ή μεγαλύτερα ελλείμματα, τα οποία θα πρέπει να καλύψει ο κρατικός προϋπολογισμός και συνεπώς όλοι μας μέσω της φορολογίας;

Αν ληφθεί υπόψη ότι το μεγαλύτερο φορολογικό βάρος πέφτει στους ώμους των μισθωτών, η κάλυψη των ελλειμμάτων μέσω του προϋπολογισμού έχει σαν αποτέλεσμα οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι να πληρώσουν μεγάλο μέρος της αξίας του ηλεκτρικού ρεύματος, των τηλεφωνικών τελών, των εισιτηρίων κ.λ.π., που "καταναλώνουν" οι βιομήχανοι, οι έμποροι, οι ελεύθεροι επαγγελματίες, οι αγρότες και γενικά οι εισοδηματίες. Δηλαδή, στην ουσία, οι μισθωτοί επιδοτούν την κατανομή των παραπάνω τάξεων.

Ασφαλώς, λοιπόν, δίκαιο είναι το κόστος των αγαθών και υπηρεσιών που προσφέρουν οι ΔΕΚΟ να το πληρώνουν οι χρήστες και όχι οι φορολογούμενοι. Υπάρχουν, βέβαια, και εξαιρέσεις που επιβάλλουν την κρατική επιχορήγηση για λόγους ευρύτερης κοινωνικής και αναπτυξιακής πολιτικής.

Απ' όλα τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι οι πιο ενδεδειγμένοι τρόποι για να μη δημιουργούνται ελλείμματα στις ΔΕΚΟ, είναι η προσπάθεια για συγκράτηση των διαχειριστικών δαπανών τους και η αύξηση των τιμολογίων ανάλογα με το κόστος παραγωγής των προϊόντων και υπηρεσιών τους.

Αυτονόητο είναι βέβαια ότι η μείωση των δαπανών τους δεν πρέπει να οδηγήσει σε περαιτέρω υποβάθμιση της σημερινής χαμηλής ποιότητας των υπηρεσιών. Αντίθετα το καταναλωτικό κοινό απαιτεί, δικαιολογημένα, σημαντική βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών και καλύτερη εξυπηρέτηση στις συναλλαγές του με τις ΔΕΚΟ.

Ωστόσο είναι τουλάχιστον αδικαιολόγητο να απαιτούμε καλύτερες υπηρεσίες και εξάλειψη των ελλειμμάτων, να αντιδρούμε στη σύνδεση της αμοιβής με την παραγωγικότητα - η οποία θα έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγής και τη μείωση του κόστους - και συγχρόνως να καταγγέλλουμε τις αυξήσεις στα τιμολόγια των ΔΕΚΟ.

ΑΝ ΟΙ ΔΕΚΟ ΗΤΑΝ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ.....

Το χειρότερο είναι, ότι δεν καταγγέλλονται μόνο οι ανατιμήσεις, αλλά και οι ίδιες οι ΔΕΚΟ και οι διοικήσεις τους.

Πόσο, όμως, ειλικρινής και "αθώα" είναι η επίθεση ορισμένων "επιχειρηματικών και βιομηχανικών κύκλων", εναντίον των ΔΕΚΟ; Πόσο ανυστερόβουλες είναι οι απόψεις, ότι "οι διοικούντες τις ΔΕΚΟ, αν δούλευαν στον ιδιωτικό τομέα, θα είχαν απολυθεί προ πολλού" ή ότι "στον ιδιωτικό τομέα δεν θα ήταν ούτε κλητήρες";

Μήπως πίσω απ' αυτή την ενορχηστρωμένη επίθεση κρύβεται η επιθυμία των κύκλων αυτών να περάσουν οι ΔΕΚΟ στον ιδιωτικό τομέα; Μήπως οι απώτεροι στόχοι τους είναι να προσεγγίσουν την κοινή γνώμη - εκμεταλλευόμενοι τη δικαιολογημένη δυσπιστία της - ώστε να την έχουν σύμμαχό τους, όταν θα εξαπολύσουν την τελική τους επίθεση για την ιδιωτικοποίηση των ΔΕΚΟ; Είναι άραγε απλή σύμπτωση τα δύο άρθρα υπέρ της ιδιωτικοποίησης που είδαν το φως της δημοσιότητας λίγες μέρες μετά την αναγγελία των αυξήσεων; (Το "ΕΛΛΗΝΙΚΟ" άρθρο της, στις 19.4.87 και το "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ", άρθρο του κ. Σαμαρά, κυκλοφορημένο την Κυριακή 18.4.87).

Ας δούμε, όμως, τι θα συνέβαινε αν οι ΔΕΚΟ περνούσαν σε χέρια ιδιωτών; Θα γίνονταν καλύτερα τα πράγματα; Θα αυτά τα χρόνια στα χέρια ιδιωτών; Δεν είναι δύσκολο να το φανταστούμε, γι' αυτό και θα επιχειρήσουμε μια περιγραφή, που ελάχιστα ναι μεν αλλά αντανακλά την πραγματικότητα.

Πρώτο, ο έλεγχος των ΔΕΚΟ (ΔΕΗ, ΟΤΕ, κλπ) από ιδιώτες θα έδινε τέτοια οικονομική δύναμη και εξουσία στους ιδιοκτήτες τους, που είναι βέβαιο ότι, με τη συνακόλουθη πολιτική δύναμη που θα είχαν, θα ήταν, χωρίς υπερβολή, ικανοί να ανεβοκατεβάσουν κυβερνήσεις.

Δεύτερο, οι ΔΕΚΟ θα είχαν πράγματι μικρότερο εργατικό κόστος, γιατί είναι βέβαιο ότι οι εργαζόμενοι σ' αυτές δεν θα είχαν ούτε τη μονιμότητα, ούτε τη σημερινή μισθολογική εξέλιξη, ούτε τις σημερινές κατακτήσεις (ή "προνόμια" κατ' άλλους). Και βέβαια οι ρυθμοί δουλειάς θα ήταν υψηλότεροι και συνεπώς και η παραγωγικότητα της εργασίας μεγαλύτερη. Θα ήταν, όμως, το μικρότερο εργατικό κόστος ικανό να καλύψει τις "κατά παράδοση" υπερτιμολογήσεις των προμηθειών που γίνονται σε ανάλογες μονοπωλιακές καταστάσεις από τον ιδιωτικό τομέα; Πολύ αμφιβάλλουμε...

Τρίτο, οι τιμές των αγαθών και υπηρεσιών των ΔΕΚΟ θα ήταν κατά πολύ υψηλότερες απότι είναι σήμερα. Και αυτό γιατί οι ιδιώτες -ιδιοκτήτες τους- εκμεταλλευόμενοι την μονοπωλιακή τους θέση- προκειμένου να κερδίσουν περισσότερα-, θα έκαναν τόσες και τέτοιες ανατιμήσεις, που οι σημερινές θα ωχριούσαν μπροστά τους. Στην ενδεχόμενη ένσταση ότι θα υπήρχε κρατικός έλεγχος, η απάντηση είναι ότι οι ιδιοκτήτες τους, με την τεράστια μονοπωλιακή τους δύναμη, θα είχαν τη δυνατότητα να εκβιάζουν "αποτελεσματικά" το κράτος και να επιβάλλουν τις αυξήσεις που θα επιθυμούσαν.

Άλλωστε, δεν είναι μακριά η εποχή που με την απειλή των απολύσεων ή του κλεισίματος, επιχειρήσεις (όχι απαραίτητα μονοπωλιακές) του ιδιωτικού τομέα εξεβίαζαν, προκειμένου να παίρνουν τα γνωστά "θαλασσοδάνεια".

Τέλος, η σημερινή κλιμάκωση των τιμολογίων της ΔΕΗ, του ΟΤΕ κλπ, ανάλογα με την κατανάλωση (χαμηλότερη τιμή για τις μικρές καταναλώσεις και υψηλότερη για τις μεγάλες), που ευνοεί τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις με τις κατά τεκμήριο μικρές καταναλώσεις, είναι βέβαιο ότι δεν θα υπήρχε με τις ΔΕΚΟ σε ιδιωτικά χέρια, γιατί οι ιδιώτες δεν θα είχαν κανένα λόγο να ασκήσουν κοινωνική πολιτική.

Συμπέρασμα: οι υπηρεσίες των "ιδιωτικοποιημένων ΔΕΚΟ" θα μας στοίχιζαν πολύ περισσότερο από,τι σήμερα.

Παρ' όλα αυτά, κάθε φορά που οι ΔΕΚΟ επιχειρούν κάποιες αυξήσεις τιμών (μικρές ή μεγάλες, αδιάφορο) γινόμαστε μάρτυρες μιάς μικρής "επανάστασης". Τα αναθέματα και οι κατάρες είναι, όπως και πρόσφατα

είδαμε, στην ημερησία διάταξη. Και το άλλοθι βέβαια είναι πάντα εξασφαλισμένο: η χαμηλή (πράγματι) παραγωγικότητα των ΔΕΚΟ. "Πρώτα να αυξήσουν την παραγωγικότητα, να μειώσουν τις δαπάνες τους και μετά να κάνουν ανατιμήσεις", είναι το αποπλιστικό επιχείρημα των πιο καλοπροαίρετων. Σωστό, αλλά πόσο εύκολα πραγματοποιήσιμο; Δομές και νοοτροπίες δεκαετιών, συμφέροντα και κακώς εννοούμενες κατακτήσεις, μπορούν να ανατραπούν από τη μιά μέρα στην άλλη;

Η σύσταση και λειτουργία της Γενικής Γραμματείας των ΔΕΚΟ, το πρόγραμμα για την εξυγίανσή τους και η εξοικονόμηση 20 δις.δρχ. το 1986 από την περιστολή των γενικών εξόδων τους, δεν δείχνουν ότι τουλάχιστον γίνεται μια σοβαρή προσπάθεια;

Η διαφαινόμενη βούληση της κυβέρνησης για σύνδεση της αμοιβής με την παραγωγικότητα από 1.1.1988 στις ΔΕΚΟ, είναι αρκετή ή χρειάζεται και η συναίνεση και των εργαζομένων, οι οποίοι μέχρι στιγμής τουλάχιστον δεν την βλέπουν με "καλό μάτι"; Μήπως τελικά η μονοπωλιακή δύναμη των ΔΕΚΟ χρησιμοποιείται μόνο από τους εργαζόμενους σ'αυτές, προκειμένου να βελτιώνουν την οικονομική τους θέση, με την -πολλές φορές- συναδελφική εργατική αλληλεγγύη όλων μας;

Τέλος θα πρέπει να θυμίσουμε ότι ενώ το 1977 οι τέσσερις ΔΕΚΟ (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΛΤΑ, Ο.Α) που αύξησαν πρόσφατα τα τιμολόγια τους, είχαν 1,2 δις, συνολικό διαχειριστικό πλεόνασμα, το 1981 έφθασαν να έχουν 12,5 δις έλλειμμα. Αντίθετα με την πολιτική εξυγίανσης που εφαρμόστηκε, το έλλειμμα των 12,5 δις του 1981 μετατράπηκε σε ισόποσο συνολικό πλεόνασμα το 1986.

ΟΙ ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΙΜΟΛΟΓΙΩΝ

Πέρα από τις κακόβουλες επικρίσεις υπήρξαν, όπως είπαμε, και καλοπροαίρετες, που οφείλονται κυρίως στην έλλειψη ενημέρωσης της κοινής γνώμης για τα προβλήματα των ΔΕΚΟ και τους τρόπους επίλυσής τους. (Ήλλωστε και το άρθρο αυτό προς την κατεύθυνση αυτή προσπαθεί να συμβάλει)

Τα κυριότερα ερωτήματα που απασχολούν την κοινή γνώμη όσον αφορά τις τελευταίες αυξήσεις στα τιμολόγια ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΛΤΑ, και Ο.Α. είναι:

- 1) Οι αυξήσεις αυτές δεν αντιστρατεύονται τον στόχο για περιορισμό του πληθωρισμού στο 10% για το 1987;

- 2) Γιατί δεν φροντίζουν οι ΔΕΚΟ να μειώσουν τις δαπάνες τους και να αυξήσουν την παραγωγικότητά τους, αντί να καταφεύγουν σε περίοδο λιτότητας στην εύκολη λύση της αύξησης των τιμολογίων τους;
- 3) Γιατί η ΔΕΗ δεν εισπράττει τα δισεκατομμύρια δραχμές που τις οφείλουν διάφορες προβληματικές επιχειρήσεις;
- 4) Γιατί έγιναν αυξήσεις τιμολογίων από τη ΔΕΗ και τον ΟΤΕ, αφού οι δύο αυτές ΔΕΚΟ είναι κερδοφόρες και εμφάνισαν το 1986 πλεόνασμα 35,4 δις;

Η απάντηση στα εύλογα παραπάνω ερωτήματα είναι η ακόλουθη:

Οι πρόσφατες τιμολογιακές αναπροσαρμογές των υπηρεσιών ορισμένων ΔΕΚΟ (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΛΤΑ, Ο.Α.) υπαγορεύθηκαν, τόσο από το πρόγραμμα εξυγίανσής τους που έχει εγκριθεί από το ΚΥΣΥΜ και ήδη υλοποιείται, όσο και από τη δέσμευση της Κυβέρνησης για μείωση φέτος του ελλείμματος του δημόσιου τομέα (και κατά συνέπεια και μείωση των διαχειριστικών ^{ελλειμμάτων} των ΔΕΚΟ) σαν ποσοστό στο ΑΕΠ κατά 4 επί πλέον μονάδες έναντι του 1986, στα πλαίσια του σταθεροποιητικού προγράμματος.

Μέσα στα πλαίσια της πολιτικής για συγκράτηση του πληθωρισμού το 1987 στο 10%, οι αυξήσεις είχε αρχικά προβλεφθεί να είναι (εκτός Ο.Α.) κατά μέσο όρο 10%. Ένας παράγοντας που περιέπλεξε κάπως την κατάσταση ήταν η εφαρμογή του Φ.Π.Α. από 1.1.87. Τότε η κυβέρνηση, θέλοντας να είναι συνεπής με την υπόσχεσή της ότι τα τιμολογία των ΔΕΚΟ - όπως και οι τιμές των άλλων αγαθών - θα παραμείνουν "παγωμένα" μέχρι 31.1.87, αναγκάστηκε να ζητήσει να γίνουν μειώσεις τιμολογίων, ώστε να μην επιβαρυνθούν οι καταναλωτές με την προσθήκη του Φ.Π.Α. Το γεγονός αυτό προκάλεσε μειώσεις στα έσοδα των ΔΕΚΟ, που θα έπρεπε να καλυφθούν από τις ετήσιες αυξήσεις.

Τα μειωμένα λοιπόν έσοδα των ΔΕΚΟ - επί τρεις μήνες και πλέον - δεν επέτρεπαν να καθυστερήσει περισσότερο η απόφαση για αναπροσαρμογή. Αλλοιώς οι στόχοι που είχαν τεθεί με τον προϋπολογισμό του 1987 θα κινδύνευαν να μην πραγματοποιηθούν.

Έτσι με την απόφαση της 8ης Απριλίου για ανατιμήσεις των υπηρεσιών ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΛΤΑ, και Ο.Α. έγινε προσπάθεια να συμβιβαστούν δύο αντιτιθέμενοι στόχοι: Πρώτο, να μη γίνουν μεγάλες αυξήσεις που θα τροφοδοτήσουν τον πληθωρισμό πάνω από τον στόχο του 10% και δεύτερο να αυξηθούν τα έσοδα των ΔΕΚΟ αρκετά, ώστε να καλύψουν την απώλεια εσόδων του 1ου τριμήνου και να επιτευχθούν οι στόχοι για μείωση ελλειμμάτων και κάποια χρηματοοικονομική εξυγίανση.

Με δεδομένη τη εισοδηματική πολιτική και την κυβερνητική βούληση να μην επιβαρυνθούν υπέρμετρα οι καταναλωτές, το βάρος έπεσε υπέρ του πρώτου στόχου, χωρίς βέβαια να απεμποληθεί ο δεύτερος. Έτσι π.χ. για το οικιακό ρεύμα και τα τηλεφωνικά τέλη - που συμμετέχουν περισσότερο στον οικογενειακό προϋπολογισμό - οι αυξήσεις ήταν: Για το οικιακό ρεύμα (κατά μέσο όρο) ονομαστική αύξηση 12%, από την οποία μόνο το 6% είναι καθαρή αύξηση των εσόδων της ΔΕΗ - σε σύγκριση με τις τιμές της 31.12.86 - ενώ το υπόλοιπο 6% καλύπτει την μείωση των εσόδων (από 1.1.87) λόγω εφαρμογής του Φ.Π.Α. Για τα τηλεφωνικά τέλη είχαμε μέση ονομαστική αύξηση 16% από την οποία το 6% αφορά τη μείωση λόγω Φ.Π.Α. και το υπόλοιπο 10% είναι καθαρή αύξηση εσόδων του ΟΤΕ. Το ίδιο συνέβη και με τις άλλες υπηρεσίες της ΔΕΗ, καθώς και τα εισιτήρια της "Ολυμπιακής", (τα ποσοστά αύξησης, δηλαδή, που ανακοινώθηκαν καλύπτουν και τη μείωση λόγω Φ.Π.Α.).

Επιπλέον στο σημείο αυτό πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι: πρώτο, δεν έγινε αύξηση του βιομηχανικού ρεύματος, που θα προκαλούσε αλυσιδωτές αυξήσεις στα περισσότερα καταναλωτικά αγαθά που παράγει η εγχώρια βιομηχανία - πέρα από τις συνέπειες στην ανταγωνιστικότητα και στις εξαγωγές. Δεύτερο, η επίπτωση του Φ.Π.Α. στον τιμάριθμο είχε συνυπολογισθεί ξεχωριστά και συνολικά όταν τέθηκε ο στόχος για πληθωρισμό 10% το 1987. Τρίτο, έχει υπολογισθεί ότι η συνολική επίπτωση, των τελευταίων ανατιμήσεων στον τιμάριθμο δεν πρόκειται να ξεπεράσει τη μία ποσοστιαία μονάδα (σε ετήσια βάση).

Όλα τα παραπάνω δείχνουν ότι δεν ευσταθούν οι ισχυρισμοί για "εκτίναξη του τιμάριθμου λόγω των αυξήσεων" ή για "ασυνέπεια ως προς τον στόχο μείωσης του πληθωρισμού".

Ως προς τον δεύτερο στόχο, δηλαδή τη μείωση των ελλειμμάτων και τη χρηματοοικονομική εξυγίανση των ΔΕΚΟ, τα θετικά αποτελέσματα του προγράμματος εξυγίανσης για το 1986 αποδεικνύουν ότι δεν χρησιμοποιείται η εύκολη λύση των αυξήσεων των τιμολογίων, χωρίς προσπάθεια μείωσης των δαπανών τους.

Πράγματι για το σύνολο των 48 ΔΕΚΟ (πλην ΙΚΑ και ΟΓΑ που ασκούν καθαρά κοινωνική πολιτική, μέσω των αυξανόμενων δαπανών τους για συντάξεις κ.λ.π.) το συνολικό διαχειριστικό έλλειμά τους από 56,5 δις το 1985 έπεσε σε 24,7 δις το 1986, μειώθηκε δηλαδή κατά 31,8 δις (ή 56,3%). Η "συμβολή" των αντίστοιχων περυσινών αυξήσεων, στη μείωση του ελλείμματος, υπολογίζεται σε 12-13 δις δραχμές ενώ

τα υπόλοιπα προήλθαν από γενναίες περικοπές στις δαπάνες τους.

Θα πρέπει δε να γνωρίζουμε όλοι, ότι η μείωση αυτή των δαπανών προήλθε:

Πρώτο, από την αυστηρή τήρηση της σφικτής εισοδηματικής πολιτικής (όπως άλλωστε ίσχυσε για όλους τους εργαζόμενους) και την αύξηση της παραγωγικότητας, τουλάχιστον σε ορισμένες περιπτώσεις.

Δεύτερο, τον καλύτερο προγραμματισμό των προμηθειών, την περιστολή των διοικητικών δαπανών και την πιο νοικοκυρεμένη διαχείριση.

Τρίτο, από τη συστηματική εποπτεία και τον έλεγχο από την Γενική Γραμματεία των ΔΕΚΟ του ΥΠΕΘΟ, για την πιστή εφαρμογή προϋπολογισμών και στόχων.

Ακόμη σε ειδικές περιπτώσεις, όπως της ΔΕΗ, βοήθησαν και εξωγενείς παράγοντες, όπως η πτώση της τιμής του πετρελαίου και του δολλαρίου.

Η προσπάθεια λοιπόν και για το 1987 συνεχίζεται με ακόμη εντονότερους ρυθμούς, δεδομένου ότι η προσπάθεια για μείωση των ήδη συμπιεσμένων από πέρυσι δαπανών είναι δυσκολότερη. Άλλωστε, μη ξεχνάμε ότι υπάρχουν και κάποια όρια ανελαστικότητας για περαιτέρω μειώσεις, ειδικά αν ληφθούν υπόψη δομές, οργανωτικά σχήματα και νοοτροπίες που δεν μπορούν να αλλάξουν από τη μια μέρα στην άλλη.

Τι μπορεί παραπάνω να γίνει ώστε να μειωθούν περισσότερο οι δαπάνες χωρίς να γίνουν αυξήσεις; Ο μηδενισμός των επενδύσεων των ΔΕΚΟ και οι απολύσεις εργαζομένων. Επιλογές που βέβαια πρέπει ν' απορριφθούν γιατί οι μεν επενδύσεις συμβάλλουν στην ανάπτυξη της οικονομίας και την εξυπηρέτηση της αυξημένης ζήτησης (γνωστές π.χ. οι χιλιάδες αιτήσεις για νέες τηλεφωνικές συνδέσεις που εκκρεμούν στον ΟΤΕ), καθώς και στη βελτίωση των υπηρεσιών των ΔΕΚΟ, οι δε απολύσεις θα επιδείνωναν το απαράδεκτο κοινωνικό φαινόμενο της ανεργίας.

Στο ίδιο αποτέλεσμα της αύξησης της ανεργίας, θα οδηγούμαστε, έμμεσα, για προφανείς λόγους, και στην περίπτωση που η ΔΕΗ π.χ. απαιτούσε άμεσα όλα τα χρέη των προβληματικών επιχειρήσεων που αδυνατούν να ανταποκριθούν σε κάτι τέτοιο, τουλάχιστον σήμερα.

Η τελευταία άποψη που ακούγεται, τέλος, ότι δηλαδή δεν είναι σωστό κερδοφόρες το 1986 επιχειρήσεις, όπως η ΔΕΗ και ο ΟΤΕ, να προβαίνουν σε αυξήσεις των τιμολογίων, είναι τουλάχιστον αντιοικονομική. Πέρα από τη γενική παρατήρηση ότι οι επιχειρήσεις δεν κάνουν αυξήσεις μόνο όταν είναι ζημιογόνες, αλλά όταν αυξάνεται το κόστος παραγωγής τους, στη συγκεκριμένη περίπτωση πρέπει να γνωρίζουμε ότι κυρίως οι δύο αυτές ΔΕΚΟ, προκειμένου να ανταποκριθούν στην αυξημένη ζήτηση

και συγχρόνως να εκσυγχρονίσουν τις εγκαταστάσεις τους, πραγματοποιούν κατ'έτος μεγάλες δαπάνες για επενδύσεις, που βέβαια δεν υπολογίζονται στο διαχειριστικό τους κόστος και κατά συνέπεια στο τελικό διαχειριστικό αποτέλεσμα (πλεόνασμα ή έλλειμμα), αφού θεωρούνται πάγιες δαπάνες που αποσβέγονται με την πάροδο των ετών. Αυτόνο-ητο είναι όμως ότι για να πραγματοποιηθούν χρειάζονται χρήματα που δεν μπορούν να προέρχονται μονίμως και ολοσχερώς από δανεισμό, δεδομένου ότι και υψηλούς τόκους συνεπάγονται (που αυξάνουν το διαχειριστικό τους κόστος) και το ύψος των χρεών τους έχει φθάσει πλέον σε πολύ υψηλά επίπεδα, που είναι επικίνδυνο να αυξάνεται με τους ίδιους ρυθμούς, όπως μέχρι σήμερα.

Είναι άλλωστε τόσες οι ανάγκες για κεφάλαια που δημιούργησαν τα ελλείμματα και οι επενδύσεις προηγούμενων ετών, που θα πρέπει για πολλά-πολλά χρόνια να έχουν πλεόνασμα προκειμένου να μπορέσουν να εξοφλήσουν πλήρως τα χρέη τους.

Με πολύ απλοϊκά λόγια θα λέγαμε, ότι το οποιοδήποτε πλεόνασμα ενός έτους δεν μένει "στα συρτάρια" ώστε να μπορεί να καλύψει την απώλεια εσόδων από τη μη αύξηση των τιμολογίων της επόμενης χρονιάς, αλλά πριν καλά-καλά μπει στο "συρτάρι" βγαίνει για να καλύψει χρέη από... "απώλεια εσόδων", παρελθόντων ετών.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΩΝ

Όπως έχουμε επισημάνει δεν είναι όλες οι ΔΕΚΟ ελλειμματικές. Και στις δύο ομάδες ΔΕΚΟ, "μεγάλες" και "μικρές", υπάρχουν και κερδοφόρες-πλεονασματικές. Όμως κάθε μία από τις δύο αυτές ομάδες εμφανίζει διαφορετικά αποτελέσματα.

Έτσι, οι μεν "μικρές" ΔΕΚΟ εμφανίζουν σαν σύνολο μονίμως πλεόνασμα, οι δε "μεγάλες" μονίμως έλλειμμα. Στο σημείο αυτό πρέπει να διευκρινισθεί, ότι το πλεόνασμα των "μικρών" ΔΕΚΟ δεν οφείλεται φυσικά στο μέγεθός τους - άλλωστε μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται π.χ. η ΕΒΟ και η ΕΛΕΠΕΧ (Διυλιστήρια-ΕΚΟ) που κάθε άλλο παρά "μικρές" θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν - αλλά στο γεγονός ότι μεταξύ τους βρίσκονται μερικές σημαντικά και μόνιμα κερδοφόρες, όπως ο ΟΠΑΠ, τα Καταστήματα Αφορολογίτων Ειδών, ο ΟΔΔΥ, ο ΕΟΦ και η ΕΛΕΠΕΧ, που υπερκαλύπτουν το συνολικό έλλειμμα των υπολοίπων.

Ακριβώς το αντίθετο φαινόμενο παρατηρείται στις 20 "μεγάλες" ΔΕΚΟ. Δηλαδή μερικές απ'αυτές εμφανίζουν μονίμως μεγάλα ελλείμματα, που

υπερκαλύπτουν το συνολικό πλεόνασμα των υπολοίπων. Συγκεκριμένα το έλλειμμα των συγκοινωνιακών φορέων ΟΣΕ-ΟΑΣ-Ο.Α. και των φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, ΙΚΑ και ΟΓΑ, για μεν την περίοδο μετά το 1982 είναι μεγαλύτερο από το σύνολο του ελλείμματος και των 20 "μεγάλων" ΔΕΚΟ, για δε το 1981 αντιπροσώπευε το 76,2% του συνολικού ελλείμματος, δεδομένου ότι σημαντικά ελλείμματα είχαν τότε η ΔΕΗ και ο ΟΤΕ που τα τελευταία χρόνια έχουν μετατραπεί σε κερδοφόρες ΔΕΚΟ.

Α. ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΙΚΑ & ΟΓΑ

Πριν επιχειρήσουμε μια ανάλυση της πορείας των ελλειμμάτων για τις δύο ομάδες και για το σύνολο των ΔΕΚΟ, θεωρούμε απαραίτητο να αναφερθούμε ιδιαίτερα στο ΙΚΑ και στον ΟΓΑ, τις δύο ΔΕΚΟ με τη μεγαλύτερη εξάρτηση από την κυβερνητική πολιτική, τη μεγαλύτερη από κάθε άλλη ΔΕΚΟ κοινωνική προσφορά και τα μεγαλύτερα ελλείμματα, λόγω ακριβώς των δύο παραπάνω γεγονότων.

Σε ότι αφορά την εξάρτηση από την κυβερνητική πολιτική, διαπιστώνουμε ότι, ενώ για τις συντριπτικά περισσότερες ΔΕΚΟ η εξάρτηση αυτή βρίσκεται κυρίως στο σκέλος των εσόδων, μέσω της πολιτικής τιμών της κυβέρνησης, για το ΙΚΑ και τον ΟΓΑ έχουμε εξίσου - αν όχι μεγαλύτερη - εξάρτηση και ως προς το σκέλος των δαπανών τους. Και αυτό γίνεται γιατί, όπως είναι γνωστό, η εκάστοτε κυβέρνηση αποφασίζει π.χ. για το ύψος των συντάξεων (που για το ΙΚΑ αποτελούν το 75% περίπου των λειτουργικών δαπανών του), τη μείωση του ορίου ηλικίας για συνταξιοδότηση ή τέλος για τη μείωση των εργοδοτικών εισφορών για λόγους αναπτυξιακούς. Όλες αυτές και μιά σειρά από άλλες αποφάσεις αυξάνουν τα έξοδα ή μειώνουν τα έσοδα του ΙΚΑ και του ΟΓΑ, με αποτέλεσμα να περιορίζεται σημαντικά η δυνατότητα προγραμματισμού για ορθολογικά αποτελέσματα.

Για την κοινωνική προσφορά των δύο αυτών ΔΕΚΟ θα ήταν περιττή κάθε επιχειρηματολογία. Οι απόμαχοι αγρότες και οι ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του ΙΚΑ είναι σε θέση να γνωρίζουν τι θα σήμαινε - ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια - αν οι δύο αυτοί ασφαλιστικοί οργανισμοί λειτουργούσαν με τα κριτήρια μιάς ιδιωτικής ασφαλιστικής εταιρίας ή έστω με μόνο το λογιστικό κριτήριο του ετήσιου ισοσκελισμού δαπανών και εσόδων.

Σαν συνέπεια λοιπόν της κοινωνικής πολιτικής που ασκείται μέσω των δύο αυτών ΔΕΚΟ, τα ελλείμματά τους από το 1980 εμφανίζουν συνεχή αύξηση. Συγκεκριμένα μεταξύ των ετών 1981-1986 και μετά

την αφαίρεση του πληθωρισμού για το ίδιο διάστημα είχαμε αύξηση των ελλειμμάτων ΙΚΑ και ΟΓΑ κατά 132%.

Η πορεία των ελλειμμάτων των δύο αυτών ΔΕΚΟ φαίνεται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα 1.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ 1

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΙΚΑ & ΟΓΑ						
		Σε εκατ.δρχ.				
Ε Τ Η	ΣΕ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ		ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ 1981		ΣΑΝ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ	
	Π ο σ ά	% Μεταβολή με προηγ. έτος	Π ο σ ά	% Μεταβολή με προηγ. έτος	%	% Μεταβολή με προηγ. έτος
1981	22.220	-	22.220	-	1,06	+1225 *
1982	43.474	+ 95,7	35.953	+ 61,8	1,66	+ 57
1983*	46.196	+ 6,3	31.785	- 11,6	1,50	- 14
1984	69.556	+ 50,6	40.395	+ 27,1	1,84	+ 23
1985	93.832	+ 34,9	45.674	+ 13,1	2,09	+ 14
1986**	130.266	+ 38,8	51.546	+ 12,9	2,42	+ 16
1987***	153.883	+ 18,1	53.886	+ 4,5	2,53	+ 4

* Ο υπολογισμός του ποσοστού έγινε επι του ελλείμματος του 1980: 1387 εκ. ή 0,08% του ΑΕΠ.
 ** Εκτιμήσεις
 *** Προβλέψεις

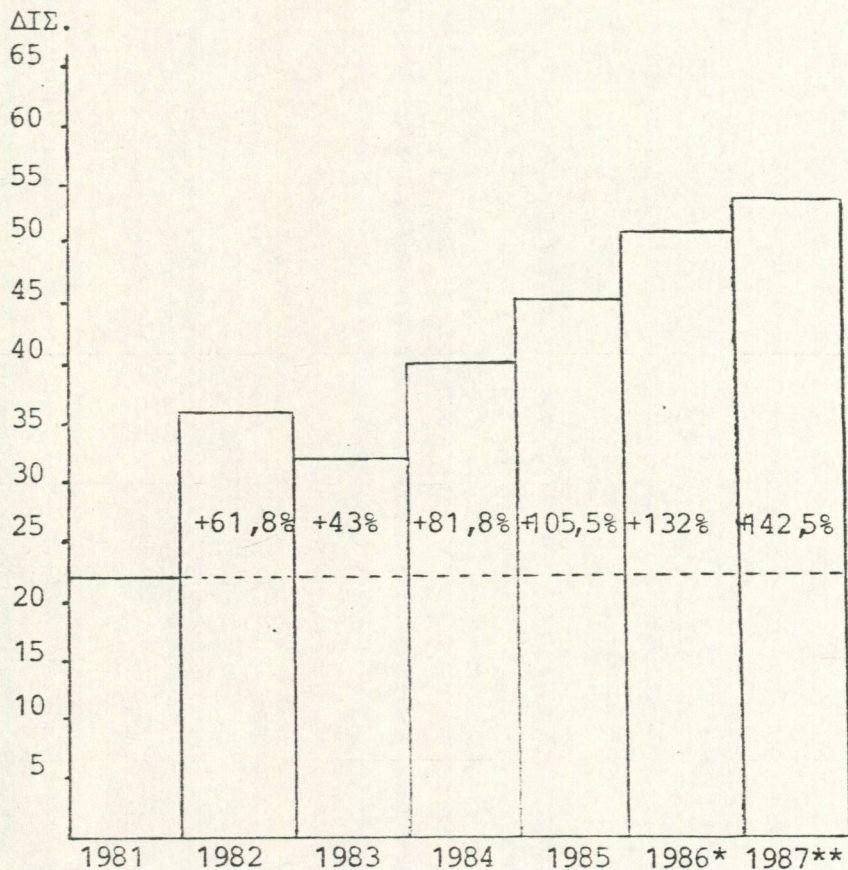
Η στήλη που εμφανίζει τα ελλείμματα σαν ποσοστό του ΑΕΠ απεικονίζει με τον πλέον αντικειμενικό τρόπο το μέγεθος της αυξητικής πορείας τους. Η εμφανιζόμενη κατόπιν τούτου αύξηση του ελλείμματος σαν ποσοστό του ΑΕΠ μεταξύ 1981 και 1987 κατά 138,8% (από 1,06 το 1981 σε 2,53 το 1987) θα μπορούσε να χαρακτηριστεί εκ πρώτης όψεως απαράδεκτη. Μόνο το γεγονός της πτωτικής τάσης που παρουσιάζουν οι αυξήσεις, επιτρέπει ίσως, κάποια αισιοδοξία για το μέλλον. Θα πρέπει όμως να ληφθεί υπ'όψη ότι ειδικά το ΙΚΑ, προκειμένου να καλύψει τα ελλείμματά του, καταφεύγει κυρίως σε δανεισμό, με συνέπεια να πληρώνει τεράστια ποσά σε τόκους που βέβαια αυξάνουν ακόμη περισσότερο τα ελλείμματά του. Συγκεκριμένα από την παραπάνω αύξηση του ελλείμματος κατά 138,8%, εάν αφαιρεθεί το ποσοστό που αντιστοιχεί στους τόκους των δανείων, τότε η αύξηση του ελλείμματος πέφτει στο 53%.

Στο παρακάτω διάγραμμα Νο.1 εμφανίζονται τα διαχειριστικά ελλείμματα των δύο αυτών Οργανισμών (σε σταθερές τιμές 1981) και η κατ'έτος μεταβολή τους συγκρινόμενη με το 1981.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΙΚΑ & ΟΓΑ ΚΑΙ %
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΟΥΣ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ 1981

Σε σταθερές τιμές 1981

* Εκτιμήσεις

** Προβλέψεις

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει το λειτουργικό έλλειμμα (δηλαδή χωρίς τους τόκους των δανείων) ΙΚΑ και ΟΓΑ βρίσκεται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα, που δικαιολογείται απόλυτα από τη μεγάλη αύξηση των συντάξεων και των άλλων παροχών προς τους ασφαλισμένους και τους συνταξιούχους τους.

Ο πίνακας που ακολουθεί δείχνει την πορεία του λειτουργικού ελλείμματος ΙΚΑ ΚΑΙ ΟΓΑ από το 1981 έως και το προβλεπόμενο για το 1987.

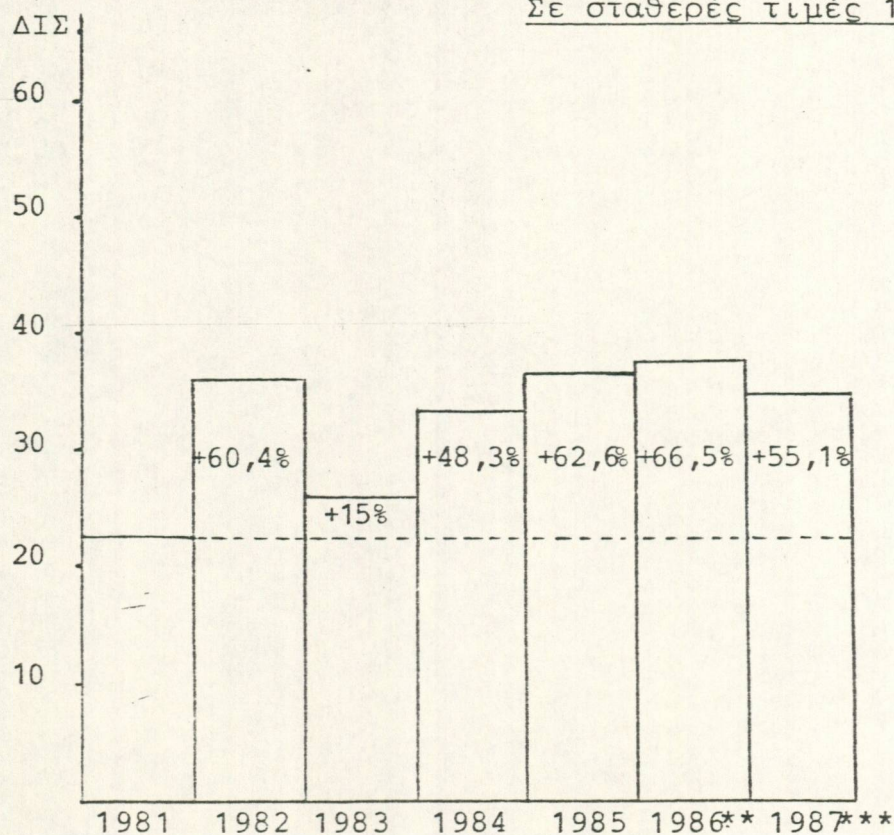
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΙΚΑ & ΟΓΑ						
Ε Τ Η	ΣΕ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ		ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ 1981		ΣΕ ΕΚΑΤ.ΔΡΧ. ΣΑΝ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ	
	Π ο σ ά	% Μεταβολή με προηγ. έτος	Π ο σ ά	% Μεταβολή με προηγ. έτος	%	% Μεταβολή με προηγ. έτος
1981	22.220	-	22.220	-	1,06	-
1982	43.107	+ 94,0	35.649	+ 60,4	1,65	+ 55,7
1983*	37.153	- 13,8	25.563	- 28,3	1,21	- 26,7
1984	56.735	+ 52,7	32.949	+ 28,9	1,50	+ 24,0
1985	74.202	+ 30,8	36.119	+ 9,6	1,65	+ 10,0
1986**	93.499	+ 26,0	36.997	+ 2,4	1,74	+ 5,5
1987***	98.393	+ 5,2	34.455	- 6,9	1,62	- 6,9

* Η εμφανιζόμενη μείωση του ελλείμματος οφείλεται στο γεγονός ότι την χρονιά αυτή εντάχθηκαν στο ΙΚΑ τα πλεονασματικά μέχρι τότε Ταμεία: ΤΕΑΜ και ΕΤΕΑΜ
 ** Εκτιμήσεις - *** Προβλέψεις

Ακολουθεί το διάγραμμα 2 όπου εμφανίζεται το λειτουργικό έλλειμμα των δύο Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (σε σταθερές τιμές 1981) και η κατ'έτος μεταβολή του συγκρινόμενη με το 1981.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ* ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΙΚΑ & ΟΓΑ ΚΑΙ
% ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΟΥΣ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ 1981
Σε σταθερές τιμές 1981

- * Δεν συμπεριλαμβάνονται οι τόκοι των Δανείων
 ** Εκτιμήσεις
 *** Προβλέψεις

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι μετά την αύξηση του 1982, (που οφείλεται στη μεγάλη αύξηση των συντάξεων και των άλλων παροχών από τους δύο Οργανισμούς που αποφάσισε τότε η κυβέρνηση), το έλλειμμα το 1983 παρουσίασε σημαντική κάμψη (που οφείλεται όπως προαναφέρθηκε, στην ένταξη του TEAM και του ETEAM) για να επανέλθει τα επόμενα χρόνια και σχεδόν να σταθεροποιηθεί στα επίπεδα του 1982, παρ'ότι βέβαια είχαμε αύξηση των δαπανών για συντάξεις - σε σταθερές τιμές - και κα επόμενα χρόνια.

Τα παρακάτω στοιχεία δίνουν μία εικόνα των μεγάλων αυξήσεων στις παροχές ΙΚΑ & ΟΓΑ στην 5ετία 1982-1986.

1) ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΚΑΤΩΤΑΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΙΚΑ			
ΗΜΕΡ/ΝΙΑ	ΜΗΝΙΑΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗ	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΕ ΤΡΕΧ.ΤΙΜΕΣ	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1981
31/12/81	9.000 Δρχ.		
31/12/86	34.320 "	+ 281%	+ 54,7%

2) ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΛΛΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΙΚΑ ΜΕΤΑΞΥ 31/12/81 ΚΑΙ 31/12/86			
- ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ ΔΕΚΕΜΒ.1981			
α) ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΛΟΥΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ:		Αύξηση 136%	
β) ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΓΙΑ ΑΠΟΚΛ.ΑΔΕΛΦΗ:		" 79%	
γ) ΚΑΤΩΤΕΡΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ-ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ & ΜΗΤΡΟ-: ΤΗΤΑΣ		" 64%	
δ) ΒΟΗΘΗΜΑ ΤΟΚΕΤΟΥ:		" 16%	

3) ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΟΓΑ			
Ε Τ Ο Σ	ΜΗΝΙΑΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗ	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΕ ΤΡΕΧ.ΤΙΜΕΣ	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ 1981
1981	2.000	-	-
1986	7.000	+ 250%	+ 38,5%
1986*	14.000	+ 600%	+ 177,0%

* Για ζευγάρι αγροτών

4) ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΥΝΟΛΟΥ ΔΑΠΑΝΩΝ ΙΚΑ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ		Σε εκατ.δραχμές	
ΕΤΗ	ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ 1981	
		ΣΕ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ 1981
1981	63.129	-	-
1982	97.879	+ 55,0%	+ 28,2%
1983	122.037	+ 93,3%	+ 33,0%
1984	163.840	+ 159,5%	+ 50,7%
1985	212.709	+ 236,9%	+ 64,0%
1986	257.750	+ 308,3%	+ 61,6%
1987	306.500	+ 385,5%	+ 70,0%

Για μια πληρέστερη εικόνα της επιβάρυνσης του ΙΚΑ από τις συντάξεις, θα πρέπει ακόμη να πούμε ότι για το 1987 προβλέπεται να αποτελέσουν το 76% του συνόλου των δαπανών του (εκτός τόκων) ή ακόμη ότι θα είναι το 91% των προβλεπόμενων εσόδων του (εκτός της κρατικής επιχορήγησης). Όσον αφορά το συνολικό έλλειμμα του ΙΚΑ και ΟΓΑ, διαπιστώνουμε ότι αυτό αποτελεί το 50% περίπου των συντάξεων μόνο του ΙΚΑ.

Γίνεται δηλαδή φανερό ότι κάθε επιπλέον ποσοστιαία αύξηση των συντάξεων του ΙΚΑ επιβαρύνει το συνολικό έλλειμμα ΙΚΑ και ΟΓΑ κατά διπλάσιο ποσοστό.

Παράδειγμα: Αν υποθέσουμε ότι το ΙΚΑ έδινε φέτος σε όλους τους συνταξιούχους του, επιπλέον της προβλεπόμενης, και αύξηση 10%, το συνολικό διαχειριστικό έλλειμμα ΙΚΑ+ΟΓΑ θα έφθανε από τα 153,9 δις στα 184,5 δις, δηλαδή θα αυξανόταν κατά 20% (και αυτό χωρίς να υπολογίσουμε τους τόκους των επιπλέον δανείων που θα έπαιρνε για να πληρώσει τις επιπλέον συντάξεις).

Τέλος, γίνεται απόλυτα κατανοητό ότι αν στους παραπάνω συσχετισμούς λάβουμε υπ'όψη και τις συντάξεις του ΟΓΑ, τότε θα έχουμε ακόμη μεγαλύτερη ποσοστιαία επιβάρυνση του συνολικού ελλείμματος ΙΚΑ και ΟΓΑ.

Β. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ 18 ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΕΚΟ

Αντίθετα με την αρνητική πορεία του ελλείμματος του ΙΚΑ και του ΟΓΑ, η πορεία του ελλείμματος των υπολοίπων 18 μεγάλων ΔΕΚΟ είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντική. Στον πίνακα που ακολουθεί παρατηρούμε:

Μετά την τεράστια αύξηση του 1981, ακολουθεί σημαντική μείωση τη διετία 1982-83, ανοδική πορεία το 1984 που συνεχίζεται με μεγάλο ρυθμό το 1985, και καταλήγει τον πρώτο χρόνο του σταθεροποιητικού

πρόγράμματος 1986 στη μεγαλύτερη μείωση της πενταετίας. Ακολουθεί η αισιόδοξη πρόβλεψη για το 1987 που στοχεύει όχι απλώς σε μηδενισμό του ελλείμματος, αλλά σε πλεόνασμα της τάξεως των 13 δις σε τρέχουσες τιμές.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ 3

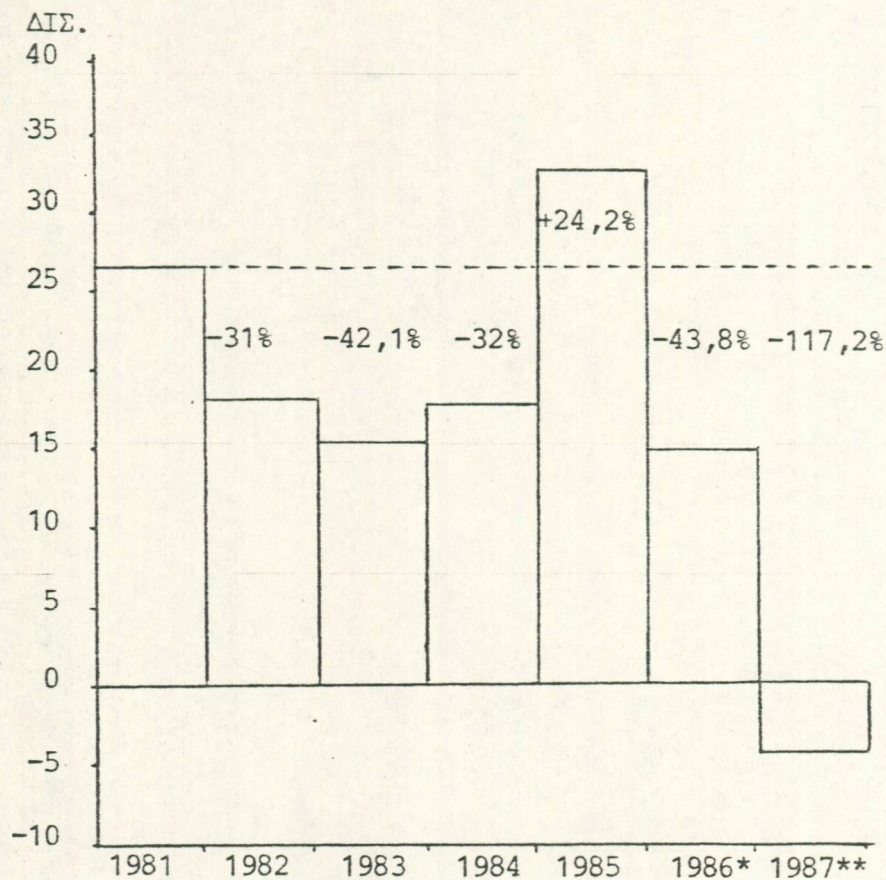
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ 18 ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΕΚΟ						
Σε εκατ.δρχ.						
Ε Τ Η	ΣΕ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ		ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ		ΣΑΝ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ	
	Π ο σ ά	% Μεταβολή με προηγ.έτος	Π ο σ ά	% Μεταβολή με προηγ. έτος	%	% Μεταβολή με προηγ. έτος
1981	26.380	+ 139,4*	26.380	-	1,25	+ 101,6*
1982	21.998	- 16,6	18.192	- 31,0	0,84	- 32,8
1983	22.193	+ 0,9	15.270	- 16,1	0,72	- 14,3
1984	30.905	+ 39,3	17.948	+ 17,5	0,82	+ 13,9
1985	67.331	+ 117,9	32.774	+ 82,6	1,50	+ 82,9
1986**	37.469	- 44,4	14.826	- 54,8	0,70	- 53,3
1987***	(12.970)	- 134,6	(4.541)	-130,6	(0,21)	- 130,0
* Ο υπολογισμός των ποσοστών έγινε επί του ελλείμματος του 1980: 11.018 εκατ.δρχ. ή ποσοστό του ΑΕΠ 0,62. ** Εκτιμήσεις *** Προβλέψεις						

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το διάγραμμα που ακολουθεί, όπου εμφανίζονται τα ελλείμματα των 18 μεγαλύτερων ΔΕΚΟ σε σταθερές τιμές, συγκρινόμενα με το έλλειμμα του 1981. Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι, με εξαίρεση το 1985 οπότε είχαμε αύξηση του ελλείμματος κατά 24,2% (άλλωστε ένας από τους λόγους που επέβαλαν την ανάγκη των σταθεροποιητικών μέτρων του Οκτωβρίου της ίδιας χρονιάς, ήταν και η διόγκωση των ελλειμμάτων του δημόσιου τομέα), τα υπόλοιπα χρόνια της πενταετίας 1982-1986 έχουμε σημαντική μείωση των ελλειμμάτων κατά 31-44%. Το 1987 η προβλεπόμενη μείωση κατά 117,2% θα μετατρέψει το έλλειμμα σε πλεόνασμα 4,5 δις (σε σταθερές τιμές 1981).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΤΩΝ 18 ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ
ΔΕΚΟ & % ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΟΥΣ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ 1981

Σε σταθερές τιμές 1981

* Εκτιμήσεις

** Στόχοι

Γ) ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΑ ΤΩΝ 30 ΜΙΚΡΟΤΕΡΩΝ ΔΕΚΟ

Όπως αναφέρθηκε ήδη, οι "μικρές" λεγόμενες ΔΕΚΟ εμφανίζουν σαν σύνολο διαχειριστικό πλεόνασμα συνεχώς από το 1981 μέχρι σήμερα. Η πορεία των πλεονασμάτων από το 1981 μέχρι και το 1987 φαίνεται καθαρά στον πίνακα 4 και το διάγραμμα 4 που ακολουθούν:

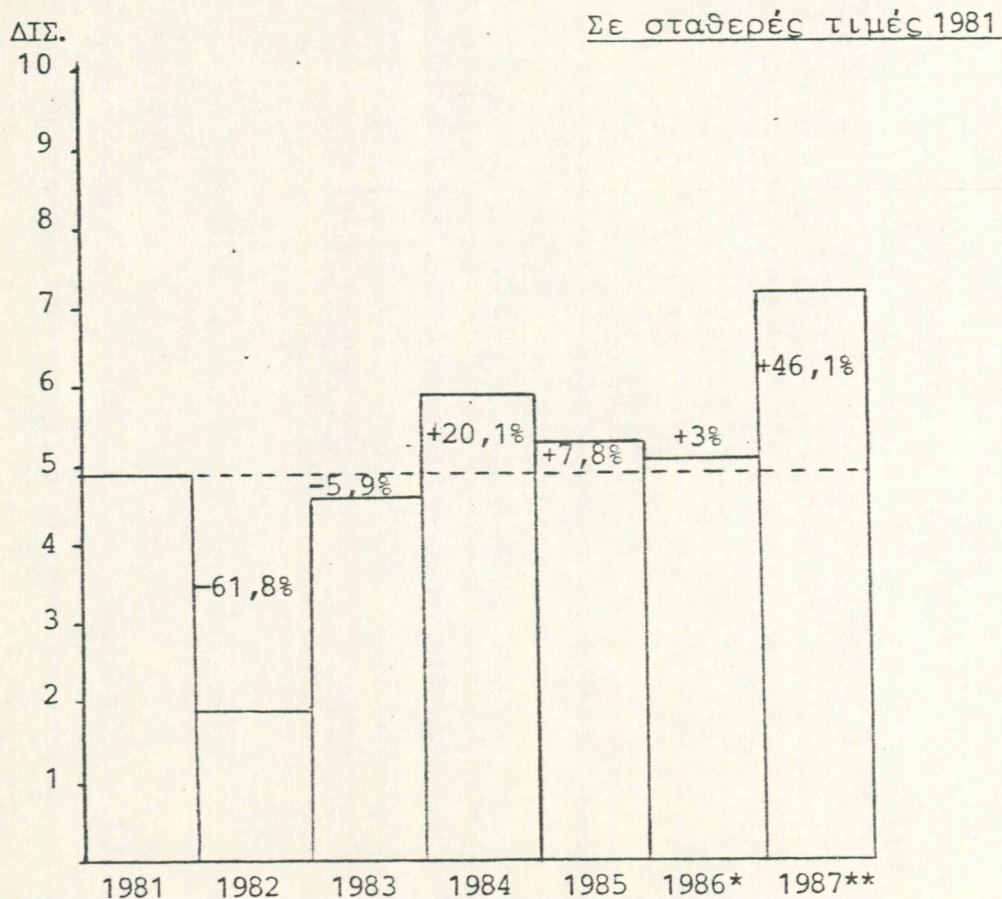
ΠΙΝΑΚΑΣ 4

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΑ ΤΩΝ 30 ΜΙΚΡΟΤΕΡΩΝ ΔΕΚΟ Σε εκατ.δρχ.						
Ε Τ Η	ΣΕ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ		ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ 1981		ΣΑΝ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΔΕΠ	
	Π ο σ ά	% Μεταβολή με προηγ.έτος	Π ο σ ά	% Μεταβολή με προηγ.έτος	%	% Μεταβολή με προηγ.έτος
1981	4.911	- -	4.911	-	0,23	-
1982	2.270	- 53,8	1.877	- 61,8	0,09	- 60,9
1983	6.719	+ 196,0	4.623	+ 146,3	0,22	+ 144,4
1984	10.154	+ 51,1	5.897	+ 27,6	0,27	+ 22,7
1985	10.864	+ 7,0	5.288	- 10,3	0,24	- 11,1
1986*	12.782	+ 17,7	5.058	- 4,3	0,24	-
1987**	20.489	+ 60,3	7.175	+ 41,9	0,34	+ 41,7

* Εκτιμήσεις
** Προβλέψεις

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΑ ΤΩΝ 30*ΜΙΚΡΟΤΕΡΩΝ ΔΕΚΟ & % ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΟΥΣ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ 1981

* Εκτιμήσεις
** Προβλέψεις

Η μεγάλη αύξηση των δαπανών μισθοδοσίας των εργαζομένων που επήλθε το 1982 θεωρείται η αιτία της αντίστοιχα μεγάλης πτώσης του πλεονάσματος των 30 μικρών ΔΕΚΟ το 1982. Τα επόμενα χρόνια η σταθεροποίηση του πλεονάσματος πάνω από τα επίπεδα του 1981 και η προβλεπόμενη πολύ σημαντική αύξηση του 1987 έρχονται να επιβεβαιώσουν τη συνολική θετική πορεία που παρατηρήσαμε και στο διάγραμμα³ (των 18 μεγάλων ΔΕΚΟ στην εξαετία 1982-1987.

Δ) ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΔΕΚΟ

Το άθροισμα των οικονομικών αποτελεσμάτων (ελλείμματα ή πλεόνασμα) από τους πίνακες που έχουμε ήδη παρουσιάσει, δηλαδή

- α) Διαχειριστικά Ελλείμματα ΙΚΑ & ΟΓΑ
 - β) Διαχειριστικά Ελλείμματα 18 Μεγάλων ΔΕΚΟ, και
 - γ) Διαχειριστικά πλεονάσματα 30 Μικρότερων ΔΕΚΟ
- μας δίνει τα συνολικά αποτελέσματα για τις 50 ΔΕΚΟ.

Αποτελέσματα βέβαια αρνητικά, δηλαδή ελλείμματα για όλα τα χρόνια από το 1981 έως το 1987 που μάλιστα - με εξαίρεση μιά μικρή μείωση το 1983 και μιά σημαντική προβλεπόμενη μείωση το 1987 - συνεχώς αυξάνουν σε τρέχουσες τιμές.

Η εικόνα δεν αλλάζει ριζικά αν δούμε την εξέλιξη των ελλειμμάτων σαν ποσοστό του ΑΕΠ.

Έχουμε λοιπόν το 1981 2,07%, 1982 2,42%, 1983 2,00%, 1984 2,39%, 1985 3,34%, 1986 2,89%, 1987 1,98%. Παρατηρούμε δηλαδή, μετά τη μεγάλη αύξηση του 1985, μιά πτωτική πορεία του ελλείμματος σαν ποσοστό του ΑΕΠ. Επειδή στη συνολική αυτή εξέλιξη του ελλείμματος, όπως ήδη έχουμε αναλύσει, τεράστια "συμβολή" έχουν το ΙΚΑ και ο ΟΓΑ, θα ήταν πιο σωστό νομίζουμε να κάνουμε μιά συνολική τελική παρουσίαση του ελλείμματος των υπολοίπων 48 ΔΕΚΟ, χωρίς να συμπεριλάβουμε δηλαδή το ΙΚΑ και τον ΟΓΑ.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ 5

ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΔΕΚΟ (ΠΛΗΝ ΙΚΑ & ΟΓΑ)

Ε Τ Η	ΣΕ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ		ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ 1981		ΣΑΝ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ	
	Π ο σ ά	% Μεταβολή με προηγ. έτος	Π ο σ ά	% Μεταβολή με προηγ. έτος	%	% Μεταβολή με προηγ. έτος
1981	21.469	-	21.469	-	1,02	-
1982	19.728	- 8,1	16.315	- 24,0	0,76	- 25,5
1983	15.474	- 21,6	10.647	- 34,7	0,50	- 34,2
1984	20.751	+ 34,1	12.051	+ 13,2	0,55	+ 10,0
1985	56.467	+ 172,1	27.486	+ 128,1	1,26	+129,1
1986*	24.687	- 56,3	9.768	- 64,5	0,46	- 63,5
1987**	(33.459)	- 235,5	(11.716)	- 219,9	(0,55)	-219,6

* Εκτιμήσεις

** Προβλέψεις

Σαν παρατηρήσεις πάνω στην πορεία του ελλείμματος, όπως εμφανίζεται στον παραπάνω πίνακα, μπορούμε να πούμε τα εξής:

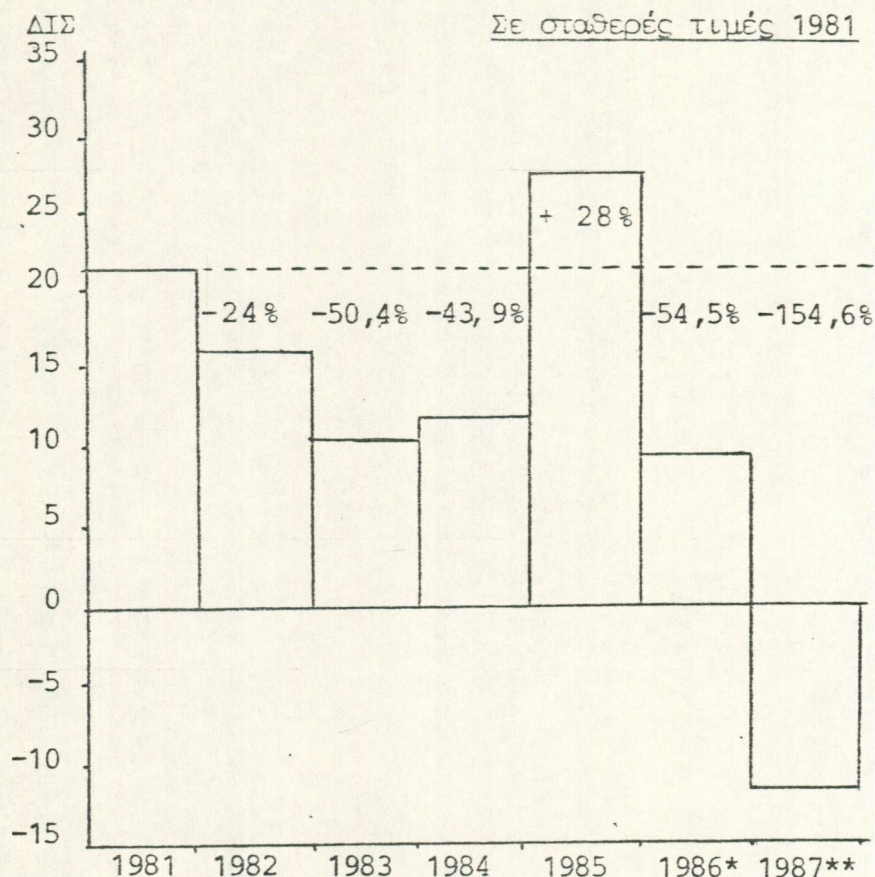
Τη διετία 1982-'83 έχουμε, ακόμη και σε τρέχουσες τιμές, μια σημαντική μείωση του ελλείμματος, που σε σταθερές τιμές ξεπερνά αθροιστικά τα δύο χρόνια το 50%.

Το 1984 εμφανίζεται αύξητική τάση, που κορυφώνεται το 1985 με το πολύ μεγάλο έλλειμμα των 56,5 δις (σε τρέχουσες τιμές).

Τέλος τη διετία του σταθεροποιητικού προγράμματος (1986-'87) για μεν το 1986 εκτιμάται ότι το έλλειμμα θα μειωθεί - σε σχέση με το 1985 - κατά 64,5% σε σταθερές τιμές, για δε το 1987, προβλέπεται να έχουν σαν σύνολο οι 48 ΔΕΚΟ πλεόνασμα 33,5 δις σε τρέχουσες τιμές ή 11,7 δις σε σταθερές τιμές του 1981.

Ακολουθεί το διάγραμμα 5 όπου το αποτέλεσμα κάθε έτους της εξαετίας 1982-87 (σε σταθερές τιμές 1981) συγκρίνεται με το έλλειμμα του 1981.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5
(ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ
ΔΕΚΟ (ΠΛΗΝ ΙΚΑ & ΟΓΑ) & % ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ
ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ 1981

* Εκτιμήσεις

** Προβλέψεις

Με εξαίρεση και πάλι το 1985, οπότε είχαμε αύξηση του ελλείμματος κατά 28% σε σύγκριση με το 1981, όλα τα υπόλοιπα χρόνια έχουμε σημαντική μείωση του ελλείμματος των 48 ΔΕΚΟ, που κυμαίνεται από 24% το 1982 μέχρι 54,5% το 1986. Το πλεόνασμα που προβλέπεται για το 1987 είναι νομίζουμε η καλύτερη απάντηση σε όσους μιλούν για τον "σπάταλο δημόσιο τομέα με τα συνεχώς αυξανόμενα, τεράστια, ελλείμματα". Άλλωστε, αν συγκρίνουμε με το 1981 τον μέσο όρο του ελλείμματος της εξαετίας 1982-1987, θα διαπιστώσουμε μιά μείωση της τάξης του 50%, που βέβαια κάθε άλλο παρά αμελητέα μπορεί να θεωρηθεί.

Επί πλέον θα πρέπει να τονίσουμε ότι η σημαντική αυτή βελτίωση των αποτελεσμάτων των 48 ΔΕΚΟ πραγματοποιήθηκε, παρά το γεγονός ότι η

κυβέρνηση, μέσω πολλών ΔΕΚΟ, άσκησε και ασκεί κοινωνική και αντι-πληθωριστική πολιτική. Δηλαδή η σημαντική - έως εντυπωσιακή για το 1987 - αυτή βελτίωση πραγματοποιήθηκε με τη μικρότερη δυνατή επιβάρυνση του καταναλωτή, δεδομένου ότι η κυβέρνηση - με την πολιτική συγκράτησης του πληθωρισμού - αύξησε στην 5ετία 1982-1986 τις τιμές των αγαθών ή υπηρεσιών των ΔΕΚΟ πολύ λιγότερο από την αντίστοιχη αύξηση του πληθωρισμού. Άλλωστε το παράδειγμα των αστικών συγκοινωνιών, με το χαμηλό ή και δωρεάν, τις πρωΐνες ώρες, εισιτήριο, είναι νομίζουμε χαρακτηριστικό.